

Welke ruimte heb je als school om jezelf te zijn?

Tekst
Martijn de Graaff

Cartoon
Saltooo

www.montessorileidschenveen.nl
www.expeditiewijz.nl

Hoeveel vrijheid heb je als school binnen alle wet- en regelgeving om jezelf te zijn? We vroegen het twee scholen: Montessorischool Leidschenveen uit Den Haag die al 25 jaar bestaat en Basisschool ExpeditieWijz uit Hengelo die drie jaar geleden is opgericht.

Montessorischool Leidschenveen, Den Haag

Montessorischool Leidschenveen werd 25 jaar geleden opgericht in de nieuwe wijk Den Haag-Leidschenveen. Inmiddels bestaat de school uit ongeveer 460 kinderen, verdeeld over 18 groepen. Directeur-bestuurder is Bianca Boutenstijn.

‘Meer dan 22 jaar geleden ben ik op deze school begonnen als leerkracht, in die jaren heb ik zowel onderbouw, middenbouw als bovenbouw gedaan, naast allerlei coördinerende taken. Toen de vorige directeur met pensioen ging, heb ik het stokje overgenomen. We brengen de visie die Maria Montessori meer dan honderd geleden bedacht in de praktijk, in de tijdgeest van nu. We kijken naar wat we moeten behouden of juist moeten aanpassen. De essentie is dat we de kinderen in hun eigen ontwikkeling volgen.’

‘In de basis willen we allemaal goed onderwijs voor alle leerlingen’

‘Binnen de kaders van de wet kunnen we heel goed het Montessori-onderwijs bieden. In de basis willen we allemaal hetzelfde: goed onderwijs voor alle leerlingen. Het is daarom

goed dat er geïnspecteerd wordt. Er is vooral één ding dat schuurt: de verplichte toetsen. Wij toetsen een leerling niet om te vergelijken met anderen. Je wil weten waar het kind staat en wat de volgende stap is. Ik denk dat heel veel mensen en scholen denken dat alle toetsen moeten, maar dat is niet zo. Natuurlijk kijkt de Onderwijsinspectie naar de toetsing. Onze ervaring is dat ze een gesprekspartner zijn, zolang je als school goed kunt onderbouwen waarom je doet wat je doet - en kunt laten zien dat je goed onderwijs geeft - dan kun je eigenlijk doen wat je wilt.’

‘We hebben veel meer last van hoe anderen de wet interpreteren’

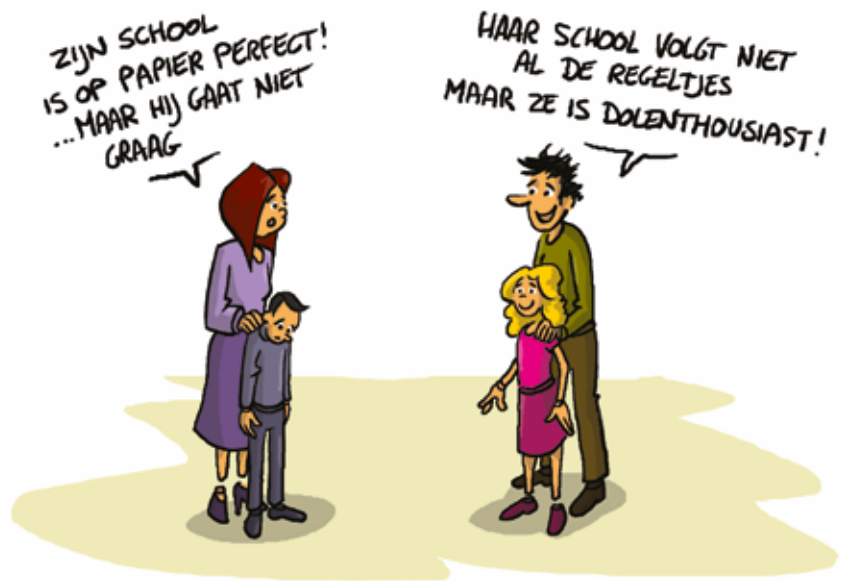
‘Middelbare scholen in onze regio vinden het erg lastig dat we geen toetsgegevens meegeven met onze leerlingen. Ze willen harde cijfers zien. Maar ze moeten erop vertrouwen dat we het kind in die acht jaar goed hebben gezien en op basis daarvan een gedegen advies hebben gegeven. Cijfers zijn ook helemaal niet verplicht. In ons leerlingvolgsysteem staan ook niet de uitkomsten van alle toetsen, maar vooral de observaties, werkjes van leerlingen, et cetera. Ook ouders willen vaak weten wat op een bepaald moment het niveau van hun kind is, dat komt door de nadruk die de media geven aan toetsen. We hebben in die zin veel meer last van mensen die de wet anders interpreteren dan van de inspectie.’

‘Waar we wel tegenaan lopen is als leerlingen bijvoorbeeld dyslexie-ondersteuning nodig hebben. Dan moet je zo’n kind meerdere malen toetsen, en is het noodzakelijk dat de score elke keer onvoldoende is. Scoort een leerling een keer iets beter dan heb je een probleem. Dat is natuurlijk de omgekeerde wereld.’

‘Ons gedachtegoed past bij deze tijd’

‘Het mooie aan het gedachtegoed van Maria Montessori is dat het nog steeds passend is in de tijd, en dat steeds meer scholen daar iets van overnemen. Wat de traditionele vernieuwingsscholen, zoals Dalton, Jenaplan en Montessori doen, is bewezen. Het werkt. En dat dragen we ook uit als we met de Inspectie praten, omdat we overtuigd zijn van onze visie en aanpak.’

ExpeditieWijz, Hengelo

ExpeditieWijz begon in 2020 met ongeveer 20 leerlingen, inmiddels zijn er bijna 100. De school is opgericht door Monique Engberink en Kim Huiskes.

Kim Huiskes: ‘Monique en ik vonden elkaar omdat we beiden zagen dat veel kinderen niet op hun plek zaten in het reguliere onderwijs. Daarom zijn we Expeditiewijz gestart, om kinderen onderwijs te bieden dat aansluit bij hun natuurlijke ontwikkeling. Ze ontdekken hun talenten in eigen tempo.’ **Monique Engberink:** ‘Het onderwijs in Nederland gaat uit van het gemiddelde kind. Voor de kinderen die wat extra’s nodig hebben worden ondersteunde activiteiten georganiseerd. Voor ons gevoel klopt dat niet. Bij Expeditiewijz werken we vanuit een onderscheidend onderwijsconcept, dat is gebaseerd op de pedagogische ontwikkellijn ‘The Leader in Me’ van Stephen Covey, de onderwijsmethode Jeelo en een rijke, betekenisvolle omgeving. Daarnaast hebben we ook veel aandacht voor kunst, muziek en theater in samenwerking met Oyfo Techniekmuseum en Kunstenschool. We geven kinderen de ruimte hun eigen creativiteit te laten zien.’

‘Al die verplichte beleidsstukken voelen als een papieren zekerheid’

Huiskes: ‘Een nieuwe school opzetten is een behoorlijke uitdaging. De hoeveelheid plannen en andere documenten die je moet aanleveren is enorm. Het ene protocol of beleidsstuk volgt het andere op. Voor mij voelt dat heel erg als een papieren zekerheid, het zegt weinig over de

school. Onze ervaring is wel dat er meer ruimte is dan mensen denken.’ **Engberink:** ‘We hebben meermalen een mooi gesprek met de onderwijsinspecteur gehad over eigen keuzes maken. Neem bijvoorbeeld toetsen en het leerlingvolgsysteem. Wij vinden het belangrijk dat we weten waar een kind staat, alleen willen we dat een kind alleen met zichzelf wordt vergeleken en niet met het gemiddelde van Nederland. Als school moet je goed lezen wat er nu echt in de wet staat, wat er echt moet. Ik denk dat te veel scholen volgen wat er bijvoorbeeld in de media wordt geschreven.’

‘Er moet ruimte zijn om dingen te laten ontstaan’

Engberink: ‘Een nieuwe school stichten is een zoektocht. Er moeten veel stukken aangeleverd worden. Je moet niet willen dat alles is dichtgetimmerd voordat je ook maar een les hebt gegeven.’

Huiskes: ‘Als je iets nieuws begint, moet daar ook ruimte zijn om dingen te laten ontstaan. We hebben gemerkt dat de inspectie binnen de kaders van de wet die ruimte geeft. Als je al die protocollen en checklists ziet, dan schrik je wel even. In Nederland heb je het recht om een nieuwe school te starten, maar door al die controle zie dat scholen allemaal een beetje hetzelfde worden. Dat is erg jammer. Het is juist zo mooi als je je als ouder en leerlingen iets te kiezen hebt.’ 🌱